

af Tørvestrøelse. Det er naturligvis ikke saa overordentlig meget, vi hidtil har benyttet af denne Vare. Man kan vel ansaae Indførselen for Tiden eller i de senere Aar som højst løbende op til en Værdi af 800,000 Kr. aarlig, i alt Fald hvis man regner med de nuværende Priser paa Tørvestrøelse. Men dels er dette i og for sig en betydelig Sum, dels vilde der naturligvis kunne anvendes en Del mere Tørvestrøelse, hvis den blev produceret her i Landet i tilstrækkelig Mængde og til tilstrækkelig billige Priser. Endelig er der den Plan, som ligger bagved som Resultat af Tørvens Afgravning, at indvinde nye Landbrugsarealer. Det er jo ogsaa meget fristende, at man tænker sig Arealer paa tilsammen i gammelt Maal saadant noget som 16,000 Tdr. Land indvundet til nyttigt Landbrug. Man forestiller sig altsaa en stor Befolkning levende under gode Forhold der, hvor der hidtil ikke har færdedes andre end Urfugle og et enkelt Raadyr.

Udnyttelsen af disse store Arealer forudsætter, naar den skal ske hurtigt og effektivt, et samlet Angreb, dels en samlet Afvandsplan, dels en Transportforbindelsesplan, enten det nu maatte være i Form af Kanaler eller Sporbindelser. Derfor omfatter ogsaa det, der er antydet som det, man i første Række tænker sig at gøre, den foreløbige Overfladeafvanding og Anlæg af en Kanal til Vandstandens Sænkning. Det er fremhævet af tidligere Talere, at det har vist sig vanskeligt for Ejerne af de største Arealer selv at gennemføre en storstilet Udnyttelse af Moserne, og at heller ikke de private Selskaber, som har tænkt sig at gribe Sagen an, hidtil har kunnet faa noget ud af den. Det ligger da nær at tænke sig, at den egentlige og store Vanskelighed netop ligger deri, at disse private Foretagender har haft vanskeligt ved at gennemføre de store Kanalisations- og Afvandsarbejder efter en samlet Plan og ved at fremskaffe de fornødne Transportmidler, ligesom man jo ogsaa kunde tænke sig, at alene Hensynet til den store Arbejdsstyrke, som behøves til en saadan storstilet Udnyttelse af Moserne, kan have virket skræmmende. Men ved en nøjere Prøvelse, *ikke* af, hvad der taler for Planen, ikke af de store Formaal, man tilstræber, og de gode Hensigter, man har, men af de Vanskeligheder, der frembyder sig, og de Ubehageligheder, man kunde tænke sig at møde senere, tror jeg, man vil komme til det Resultat, at det egentlig ikke er saa helt urimeligt, at

hverken Ejerne eller private Selskaber hidtil har kunnet gennemføre et saadant større Foretagende. Det er ikke nok — som det ærede Medlem for Aalborg Amts 2den Valgkreds (N. C. Christensen) gjorde — at sige, at Ejerne i de sidste 200 Aar ikke har været i Stand til at udnytte Moserne syndeligt. Thi selv om man forestiller sig, at enhver af Ejerne havde haft dette Tidsrum til sin Raadighed til at drøfte Planerne, har Tiden ikke været inde til at gennemføre dem, og det staar for mig som et stort Spørgsmaal, om man med Sikkerhed er i Stand til at sige, at Tiden nu er inde. Dette kommer i høj Grad an paa, hvorledes man forestiller sig Udnyttelsen af Moserne. Hvis man nemlig tænker sig, at Staten kun træffer de forberedende Foranstaltninger og derefter overlader til private at afdrive Moserne, at fjerne Tørv i det Omfang, som det til enhver Tid betaler sig, altsaa som der melder sig Liebhabere til den, vil dette for saa vidt gaa sin naturlige Gang, som der ingen kommer, hvis det ikke kan lønne sig.

Jeg har derfor ogsaa med stor Interesse hørt de Udtalelser, der faldt fra det ærede Medlem fra Bogense (Gunnar Fog Petersen), som udviklede, at selv om den Situation skulde indtræffe, vilde det alligevel ikke være ganske spildt at foretage de store forberedende Arbejder; thi da vilde man kunne udnytte Mosernes Overflade og omdanne dem til Landbrugsarealer. Jeg tror da ogsaa, at det, hvis man vil gennemføre Planen, vil være nødvendigt nøje at holde sig denne Situation for Øje. Thi Udnyttelsen af Moserne i stor Stil, Fremskaffelsen af store Brændselsmængder, vil ogsaa kræve gennemført et stort og kostbart Anlæg og vilde rimeligvis føre til, at man maa anlægge Elektricitetsværker for at føre Kraften bort fra Moserne i Stedet for at transportere Tørv bort derfra. Dette lader sig jo ogsaa meget vel tænke; store Elektricitetsværker i den store eller lille Vildmose vil sikkert kunne afsætte Elektricitet til de Priser, som Kraften til enhver Tid er værd. For saa vidt er der ikke noget i Vejen. Men det Spørgsmaal vil og maa da rejse sig overfor en saadan Plan: Hvorledes vil den nu økonomisk stille sig? Vi kan ikke i denne Sammenhæng regne med 1918 eller muligvis 1919, vi maa tænke paa, hvorledes Situationen vil være, naar et saadant stort Anlæg med tilhørende Elektricitetsværk er kommet i Gang. Dertil vil jo i bedste Fald medgaa adskillige Aar, og Spørgsmaalet vil da være: Hvorledes kan